Teknikföretagen

REMISSVAR
2025-05-22

Finansdepartementet

Patrik Sandgren
Patrik.sandgren@teknikforetagen.se
08 782 09 42
Dnr: Fi2025/00457

Remissvar AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12) - Dnr: Fi2025/00457

Sammanfattning:

- **Teknikföretagen föreslår att en lista på strategiska AI-domäner läggs fram för att säkerställa nyttiggörande av AI.**
  Eftersom olika verksamhetstyper och tillämpningar kräver olika typer av AI-lösningar och olika egenskaper hos AI-lösningarna, så bör fokuserade verksamhetstyper och tillämpningar identifieras. Detta för att säkerställa värdeskapande resultat. De nyttodomäner som Sverige anser är strategiskt viktiga bör definieras och fungera som utgångspunkt för att formulera strategiskt fokuserade utmaningar och delområden av AI.

- **Teknikföretagen vill betona att satsningar på starka forskningsmiljöer inom AI behöver inkludera nyttiggörande**.
  Starka forskningsmiljöer inom AI behöver präglas av excellens och excellensbegreppet behöver i sin tur inkludera ett nära samarbete mellan akademi, industri och offentlig sektor samt nyttiggörande. Detta innebär också att det behövs en bättre balans mellan spetsforskning och innovation. Därtill, för att nå internationell lyskraft är det väsentligt att miljöerna hålls koncentrerade (exempelvis på ett fåtal platser) så tillräckligt med resurser kan aggregeras.

- **Teknikföretagen bedömer att den nuvarande nationella styrningen av AI inte är ändamålsenlig**.
  Den svenska förvaltningsmodellen fungerar inte för effektiv utveckling och implementering av AI. Teknikföretagen stödjer därför förslaget att AI som teknik bör hanteras av en särskild ”task force” vid Regeringskansliets Statsrådsberedning. Teknikföretagen vill likväl påtala att denna ”task force” bör ha ansvar för *alla* strategiskt prioriterade tekniker och därmed utgöra ett nationellt teknik- och innovationskontor.

Om Teknikföretagen

Teknikföretagens 4500 medlemsföretag står för en tredjedel av Sveriges export och över en miljon jobb. Vår uppgift är att stärka våra medlemmars konkurrenskraft och driva den hållbara utvecklingen framåt. Tillsammans med företag över hela landet formar vi teknikbranschens framtid – för vi är teknikSverige.

Inledning
Teknikföretagen vill börja med att tacka för möjligheten att lämna svar på AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12) och kan konstatera att organisationen delar mycket av det AI-kommissionen lyfter fram i sin rapport ”Färdplan för Sverige”. Det är oroande att Sverige halkar efter andra länder inom AI-området. Åtgärder för att stärka ekosystemet – så att AI kan utvecklas och tillämpas är därför angeläget. Teknikföretagen vill med detta remissvar fästa uppmärksamhet på ett urval av de aspekter och förslag som AI-kommissionen presenterar i sitt slutbetänkande.

Nyttiggörande av AI
Teknikföretagen vill framhålla att även om AI är generisk teknik så skapar inte alla satsningar på AI samma värde. Dessutom krävs olika satsningar beroende på vilken typ av AI som ska främjas. Det rör sig exempelvis om olika behov av förtränade grundmodeller för olika typer av data, samt specifika problemställningar (industriella sensorer och tekniska problemställningar), tillämpningsaspekter (distribuerade inbyggda AI-system och säkerhetskritisk AI) samt kombination av AI och andra domäner (maskinteknik, materialteknik och datateknik). Det är därför önskvärt att en lista av utpekade nyttodomäner sammanställs. En sådan lista, som bör uppdateras och utvärderas kontinuerligt, kan fungera som vägledning kring vilka AI-områden och utmaningar som är centrala och därmed angeläget att prioritera. Ett exempel på nyttodomän och prioriterat område skulle kunna vara tillverkningsindustrin och däri cyberfysiska produkter och inbyggda robotiksystem.

Avsaknaden av utpekade nyttodomäner gör att målet för Sveriges AI-satsningar idag är oklart och valen godtyckliga. Industrin ser stor potential i att använda AI för effektivisering och förbättring i alla delar av verksamheten, samt som en möjliggörare för konkurrenskraftiga smarta produkter och tjänster. Däremot kräver exempelvis cyberfysiska tillämpningar *specifika metoder* som är relativt väsensskilt från det som kan åstadkommas genom ensidigt fokus på stora språkmodeller (LLM). I korthet: önskas industriell konkurrenskraft måste specifika tillämpningsområden prioriteras.

Starka forskningsmiljöer- och innovationsmiljöer
Teknikföretagen välkomnar förslaget om excellenscenter inom AI-forskning med tillhörande satsningar på kombinationstjänster, post-doc tjänster och internationella gästprofessorer. Starka miljöer kan dock inte byggas planlöst utan behöver vägledas och inkludera strategiska industriella tillämpningsområden. Excellensbegreppet behöver inbegripa att arbeta tillsammans med industrin så att forskningen är relevant och kommer till nytta. Det är också önskvärt att satsningar hålls ihop så att resurserna kan aggregeras och användas effektivt. Bristen på kompetens inom AI är stor i Sverige och löses inte genom fragmentering över ett stort antal underkritiska kluster. Därtill, den offentliga resursfördelningen mellan nyfikenhetsbaserad akademisk grundforskning och tillämpad behovsmotiverad forskning, förefaller i nuläget obalanserad, vilket är till nackdel för värdehöjande AI-tillämpningar.

Nationell styrning av AI-utvecklingen
I fråga om nationell styrning vill Teknikföretagen ge sitt stöd till AI-kommissionens analys. Den nuvarande svenska förvaltningsmodellen passar inte för ett generiskt teknikområde i snabb utveckling. Förslaget om en särskild ”task force” vid Regeringskansliets Statsrådsberedning skulle däremot kunna ge tydligare departementsövergripande koordinering och bidra till ökad samhandling bland nyckelaktörer från industrin, akademin, institut och forskningsfinansiärer. Det är emellertid viktigt att påtala att AI är *ett* viktigt område, men att det finns flera av samma strategiska vikt. Sverige behöver därför en nationell teknik-och innovationsstrategi där industriellt tillämpad AI kan vara en utpekad del tillsammans med andra relevanta områden. Sverige behöver också ett nationellt teknik- och innovationskontor som tar ett helhetsgrepp på prioriterade teknikområden och insatser. AI-satsningar behöver ske i samordnat med insatser på andra teknikområden så som produktionsteknik, energiteknik, elektronik, framdrivningsteknik och konnektivitet.

Robust digital infrastruktur för AI
Teknikföretagen vill lyfta fram AI-kommissionens betoning av att konnektivitet i form av mobilnät (5G) kommer bidra till att öka användningen av AI i Sverige. I takt med att digitaliseringen ökar, har det också skett en explosionsartad ökning av mängden dataflöden som på olika sätt ska delas mellan olika aktörer, system och processer, ibland i realtid. Behovet av 5G som en plattform för snabbt, säkert och stabilt datautbyte kan därför tänkas öka. Kärnnäten behöver uppgraderas till full 5G-funktionalitet, så kallad *5G Stand Alone* för att kunna hantera stora dataströmmar och erbjuda full tjänstefunktionalitet. Det kräver att Sverige har gynnsamma investeringsförutsättningar för nätägare – exempelvis att de medel som staten tar in i auktionslikvider för spektrumtilldelning går tillbaka till marknaden i form av utbyggnad och uppgradering av 5G-nät.

Tillgång till data
Teknikföretagen instämmer i analysen att ökad interoperabilitet av offentliga data i Sverige har potential att genera förstärkt samhällsnytta och konkurrenskraft. Det går också att notera att strikt personskyddslagstiftning (GDPR) har en hämmande effekt på möjligheten att använda data. Teknikföretagen välkomnar därför särskilt förslaget att se över tillämpningen av GDPR och uppmanar Sverige att i EU driva på för att vidta de förenklingsåtgärder som behövs i syfte att säkerställa ett fungerande samspel mellan nämnda lag och senare antagna relaterade lagar som AI-förordningen och Dataförordningen. Teknikföretagen välkomnar dessutom förslaget om att ge Statistiska Centralbyrån (SCB) i uppdrag att se över avgiftsmodeller för tillgång till offentliga data. Därutöver skulle Teknikföretagen stödja initiativ för att ta fram stora dataset inklusive att förbättra hanteringen och delning av data genom så kallade “datafabriker”. Dessa skiljer sig från tidigare sätt att samla data genom att undvika att data sparas i olika ”silos”, Istället skapas en övergripande infrastruktur som möjliggör tillgång till data direkt från orginalkällan och därmed minskar tiden för datahanteringen och gör den mer effektiv.

Behovet av beräkningskraft
Utöver kunskapsgenerering, styrning, digital infrastruktur och data är utveckling och användning av AI beroende av tillgång till beräkningsresurser. Teknikföretagen vill därför ge beröm till förslaget om en AI Factory i Sverige. AI Factory är ett utmärkt exempel på ett värdehöjande samfinansierat initiativ och det är glädjande att se att det nu kan realiseras[1]. AI Factory har stöd från EU samt av nyckelaktörer[2] nationellt med målsättningen att erbjuda små och medelstora företag tillgång till kraftigt subventionerad beräkningskraft och resurser för innovation och utveckling av AI-tillämpningar. Givet den snabba tekniska utvecklingen vill dock Teknikföretag framhålla vikten av att nödvändiga planer för uppgraderingar och förbättringar är integrerade delar redan från början. Det går inte att bygga varaktig infrastruktur på temporära projektmedel, det kräver stabil basfinansiering.

Osäkerhet genom reglering
Slutligen vill Teknikföretagen fästa uppmärksamhet på den osäkerhet som kommer av den reglering som nu genomförs på AI-området. Värdet av en reglering måste alltid vägas mot att inte ha reglering, eller ha en mindre omfattande reglering. Balanspunkten behöver diskuteras. Med den AI-förordning som införts i Europa regleras den som utvecklar, tillhandahåller eller använder AI-system, både inom privat och offentlig verksamhet. Förordningen ger upphov till en lång rad frågor kring uttolkning och ansvar, inte minst för mindre och medelstora företag. Detta riskerar minska intresset att använda och utveckla AI-lösningar. I andra europeiska länder finns industriråd för att samarbeta kring implementeringen av nya regelverk. En sådan modell skulle vara välkommen även för svenskt vidkommande.

Slutligen vill Teknikföretagen understryka att företag i Sverige snabbt behöver få klarhet i vilken myndighet de kan vända sig till för att diskutera frågor kopplat till AI-regleringen. De bör också erbjudas tillgång till regulatoriska sandlådor och testmöjligheter. Teknikföretagen vill understryka vikten av att AI inte kan begränsas till att ses som enbart, eller ens primärt, en fråga om integritet och skydd av personuppgifter. För Teknikföretagens medlemmar är frågan om förhållandet mellan AI-förordningen och annan produktlagstiftning av största vikt. Det är därför angeläget att Post- och Telestyrelsen (PTS) som hanterar frågor kopplade till marknaden för elektronisk kommunikation och som har erfarenhet av samverkan med näringslivet samt är marknadskontrollmyndighet, ges i uppdrag att ansvara för AI-förordningen. Därtill, alla åtgärder som minskar informations- och koordinationsproblemen mellan olika tillsynsmyndigheter inom AI-området bör prioriteras. Det är också väsentligt att säkerställa att lagens faktiska effekter på näringslivet kontinuerligt fångas upp och dokumenteras.

[1] Sverige har valts ut som värd för europeisk AI-fabrik - Regeringen.se
[2] Bakom initiativet står bland annat RISE, NAISS och Vetenskapsrådet